

Un Wandeling dur ons dûrpke Mûszès

*Vertelling bij Zomeravondconcert van fanfare St. Cecilia op vrijdag 14 juni 2024.
Tekst is opgemaakt en verteld door Marieke Kersten.*

Ger neem ik ullie mit, op mien wandeling dur ons durpke Mûszès.

Ik start mien wandeling bej de kerk. Ik kiek noar de klok en zie dat dun tied nie stil stut in Mûszès.

De kerk.... Hoe zag ie der vur dun oorlog ok al wer uut? En wie hèt dizze kerk gebouwd? Leve dur nog minse die hieran mit geholpen hebbe? Hoeveul minse hebben hier hun latste eer gehad of zien hier getrouwd? Dees vroage goan dur mien gedachten terwijl ik nor de klok kiek. Plotseling verspringt dun wiezer en bin ik wer mit mien andacht terug bij de klok.

Ik besluit verder te lopen richting het Antoniusstrutje.

Antonius, den mins is toch wel errug belangrijk gewest vur Mûszès. De schôl, het gilde, de kerk, de WozoCo, de stroat. Hej kumt overal ien terug.

Angekemme bej het Antoniusstrutje zie ik de vormalige bekkerij van Cuupers. Het is toch wel moj det ge tiggerworig ien dun bekkerij kunt wonen. Ien gedachten ruuk ik de briketten nog die Giel en latter Jan noar buuten brochten als de mik gebakken was. Heerluk, wat rook dat lekker.

Een stukske verder zie ik de wei die bej ut Binnenhof heurt. Ik kan mej de muziekfeesten nog herinneren die de fanfare hier het gehalde. Woar een klen dûrp groot ien kan zien!

Hoe moj zuj ut zien als hier ôver een tiedje de senioren van Mûszès hunne alde dag kunne besteje. Samen wonen bej ons Thuus. Tegenover het vûrmalige postkantoor van familie Verstralen.

Ik vervolg miene weg op het Antoniusstrutje genietend van de rust en ut zunnene. Hier liekt dun tied wel stil te hebbe gestoan.

Ik stèk de Vennenweg over um richting dûn Troon te lopen. Doar angekomen kiek ik op de informatieborde. Ik lès ien gedachten dat de aanleiding tot ut project bej de troon dun diefstal van de bronzen Waterdrager was. Nou mot ik ierluk zegge dat ik bej de herinnering aan dit beeld wel een bietje kiepenvel krieg. Ik vond ut toch altied een akelig spook zonder gezicht.

Ik besluit um dun Troon us goed te bekieke.

Wat mej opvelt zien de duuzenden mozaïeksteentjes. Wat een monnikenwerk is det gewest. Uren hebben vrijwilligers onder leiding van 2 Mûszèse kunstenaars zich iengezet om dit kunstwerk te maken. Een gevuul van trots en dankbaarheid bekruipt mej als ik noar de symbolen kiek die ien dun troon zien verwerkt. Dun bliek, de fanfare, ut gilde, de carnavalsvereniging, de schôl, dun Heilige Antonius mit zien vèrke, de kerk.

Ut is teveul um op te noeme.

Ik goj efkes zitte op dun Troon en loat dit alles dûr mej hin goan.

No un sluksje water loop ik over ut pedje noar de vijver.

Ik kan me hoast nie vurstelle det dit vroeger unne vuulekeskuul was.

Dun vijver... wat hebbe wej hier veul schik gehad. Samen schatse ien de winter of visse ien de zomer. Hier was altied wel iets te belève. Tiggeworrig is de vijver vural een stukske natuur geworre.

Ik kiek um mej hin en lès ut bordje ôver de bijen-oase. De bedoeling is dèt hier bije en vlinders noartoe komme. Fleurige kruiden en bluumkes give kleur an dun vijver en ok de padden kunnen hier veilig overstèke. Gen spoor mir te bekenne van unne vuulekeskuul.

Ik vervolg ut pedje langs de vijver en stek de Vennenweg over ut bos ien. An de linkse kant zie ik de Sennhutte. Moj opgeknappt dur een aantal vrijwilligers van Mûszès. Zolang als ik mej kan herinnere stut dit huuske dûr al. Tiggeworrig een opslagplats van diverse Mûszèse verenigingen.

Inmiddels bin ik angekommen bej de Blokhut.

Plotseling waan ik me wer bej de scouting. Verkenners en gidsen die op kamp gingen en speurtochte liepen. Buute spellekes doen op ut voetbalveld. De veule liedjes die we zongen en dun zakdoek die ik um haj geknupt mit een lèg lucifer-duske.

Wat was dèt unne prachtige tied. En alwèr bedink im mej dèt ok dizze plek fantastisch gemakt en opgeknappt is dur een groep enthousiaste Mûszèse minse.

Tegenover de blokhut stut het neje clubgebouw van FBM '68.

Nejsgierig als ik bin goj ik doar ôk efkes kieke.

Dun gevel is beplekt mit allemoal foto's van de veule teams van de Friet Boys Mûszès.

Geweldig um te zien det dees cafevoetbalclub nog altied bestut.

In het midden prijkt de foto van de brulloft van Piet Reijnders en zien vrouw.

De grondlegger van dees club.

Noagenietend van de foto's loop ik over ut voetbalveld richting het bos.

Ik zie op ut boardje stoon: de Maasheser Bossen.

Ik weet niet of ik hier nou trots op bin of nie.

Ien mien herinnering was het bos moj vol mit grote bome. Wim van Os zien pedjes kan ik host niet mer zien. Ze zien helemoal dichtgegroeid en er ligge boomstronken over de pedjes.

Wat hebben we toch veul gespeuld in de bosse. Fietsen, kastanjebomen beklimmen en hutten bouwen. Wurd dèt eigeluk nog gedoan dûr de Mûszèse kiender vroag ik mej af?

Ik kom an bej ut Gildehuus

Ik besluit hier efkes te goan zitte en te genieten van de stilte. Ik heur alleen de vûgelkes fluite en kiek over de weilande richting Venroj.

Noa efkes uitgerust te hebben loop ik verder dur ut bos richting de Broekweg. Ik loop nève ut alde huus van Rien Evers.

Ik zie de luchtwachtôre en lès wat er op ut bordje stut: "tijdens de Koude oorlog diende deze toren om vijandelijke, lees Russische vliegtuigen, te spotten die lager vlogen dan de radar kon waarnemen. Ik wur der un bietje stil van en dink an dun oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Hopelijk wurd dun tôle nooit mèr gebruikt en blijft het een toeristische trekpleister bej Maria van Dorst ien dun tuin.

Rustig vervolg ik dun Broekweg en proat efkes tigge de kiepe van Henk Raedts. Ze kieke mej raar an dus ik loop mar gow dur. Dan kom ik bej dun dikke kastanjeboom. Wat hebben hier veul kiender onder gestoan vurdet ze noar schol fietste. Dun boom, hej stut er nog steeds. Ietwat bijgeknipt maar toch.....

Ik besluit miene weg te vervolgen ôver de Rieterweg richting Holtus. De Rieterweg is volgens mej vernoemd noar burgemeester Rieter van de vuroorlogse gemènte Mûszès en Overloon. Mien geheuge gut nie verder terug dan Teng Rieter die altied op de derde 3 rij links veuran ien de kerk zaat en tot zien negentigste nog mit dun auto dur Mûszès rej.

Opens wur ik opgeschrikt dur ut geluid van unne koekoek. Wat un bijzonder geluid is det. Ik realiseer mej dat dit dun koekoek op de Hei mot zien woar het Hoforkest vroeger ôver zong.

Angekemme bej de Veldschuur van Toon Bloemen loop ik ôver ut pedje noar ut bos achter ut alde huus van Giel Reijnders. Ut pedje is redelijk dichtgegroeid mit gras en kiek un bietje verloate. Toch goj ik dur ien. Hier bin ik al lang nie mer gewest.

Lopend dur ut bos bedink ik mej det dit un perfect pedje is vur de Smokkeltocht. Ut is hier ien bietje spookechtig en duuster.

Ik stek het kruuspunt van pedjes over um vervolgens op dun Bredeweg uut te komme.

Ik vroag mej af woar dizze weg zien naam an hèt te danke want errug breed is ie zeker nie.

Bej de neje loods van Hoaves sloj ik linksaf dun Bosch op.

Un moj stukske van Mûszès dèt hemelsbreed net zo dicht bej Holtus en Bèk lit as bej de kern van Mûszès.

An de rechtse kant zie ik ut verloate pand van Jäger Im Grünewald.

Het kunstwerk van dun jager zit nog altied op de gevel. Bej de gedachte aan ut restaurant van Piet Bussers lupt mej ut water ien de mond. Piet makte de béste soep en hemelse modder. Ut leek wel of er een engeltje over owwe tong pieste.

An de linkse kant zie ik de speeltuin wer vur mej. De grote familieschommel woar we wel mit tien man op konde zitte. Het hugtepunt van ût joar was toch wel de boerebrulluft op carnavalsmondag. Wat hebbe we hier veul schik gehad.

Mijmerend over de carnaval stèk ik de grote weg noar Bèk over richting de Hogeweg. Van hieruut zie ik de kapel van Berge an dun overkant van de Maas al ligge.

Onder de beum stoan de koeie van Lamers te schuule tege de zon.

Tusse de struuk zie ik un bordje stoan mit de foto van unne soldoat erop. Ik lès ut bordje: "ter herinnering aan de Duitse Pilot Hubert Mack, die hier op deze plek op 6 februari 1945 bij het maken van een noodlanding, zijn jonge leven liet, aan het einde van een zinloze oorlog. Zijn lichaam werd op 14 februari 1945 geborgen en op deze plek begraven. Later is hij naar IJsselsteyn overgebracht."

Dun twedde wereldoorlog. Ut liekt al zo lang geléje mar de spore zien nog altied zichtbaar ien Mûszès.

De weg volgend zie ik an de rechtse kant ut kappelleke op de Wèrd. Zoals altied brande de kerskes vûr Maria en stoan er moje bluumkes um ut kappelleke. Ik goj efkes op ut bènske zitte. Pak un boterham uit mien tès en kiek noar de tekst op ut kappelleke. "Herinnering aan de donkere dagen van 1944."

De foto van de neergestorte piloot stut mej nog vur de ogen. Ik lès verder: "Deze kapel werd na de 2e wereldoorlog in 1947 gebouwd uit dankbaarheid dat velen juist op deze plaats de oorlog overleefd hadden. Hier in de bossen leefde men tijdens de evacuatie in onderaardse holen."

Ik kan mej dur niks bej vurstelle.. leve in onderaardse holen. Onder de grond zitte dûn hele dag, niks te ète en bang zien vûr ow lève. Ut liekt hoast nie echt woar te zien. Dit mot echt verschrikkeluk zien gewest.

Mien oog velt op ut korte gedichtje ien de kapel... "hier sterkte God in Bange Nood Zijn dankbaar volk met hemels brood."

Dit stut ien schrill contrast mit een kwartier geleje toen ik nève Jäger im Grünewald liep en an de soep van Piet Bussers mos dinke.

Mien eige boterham smakt opeens nie zo lekker mer. Ik besluit ut terug ien de tas te doen en verder te lope. De beum die over de weg hin hange make dit stukske Mûszès een bietje donker en akelig.

De Wèrd gut wer ôver ien de Hogeweg en in de verte zie ik ut Schulhuuske neve de kwekerij van familie Akkermans stoan.

Ik haal mien boterham wer uut de tès en èt um hier verder op mit ut oog op de prachtige bluumkes in de beum van de kwekerij.

Achter mej hangt een bordje mit de tekst: "beste Reiziger: Misschien schuilt u hier voor een regenbui. Misschien neemt u rust of gebruikt u een meegenomen lunch. In alle gevallen neemt U dan de tijd om te luisteren naar het ruizen van de bomen en het "fluiten" van de bamboe. Als u goed luistert, en met een beetje fantasie, kunt u het marcheren horen van de Romeinse legionairs, het geluid van wagenwielen over het ongelijke wegdek van deze Romeinse Heerbaan. Een oude Romeinse weg die hier zo'n 1.800 jaar geleden lag."

Ik neem de proef op de som. Goj wèr op ut bènske zitte en doe mien ogen dicht. En inderdaad.. as ge goed luustert dan heurde de wiend dur dun bamboe fluiten en de Romeinen over de weg reje.

Noa deze meditatie, angebode dur familie Akkermans, vervolg ik de Hogeweg um vervolges bij de laagsteeg nor beneje te lope. Ut pedje eindigt bij de ligweide an de Maas. Een bezoek an de Maas kan natuurlijk niet ontbrèke an een wandeling dur Mûszès.

Op het grote infobord lees ik: "U staat nu bij de oude Veerstoep van Maashees. Tot ongeveer 1950 was hier een voetveer naar Aijen." Ut sprekt vur zich dat ons durpke hur naam dankt an de Maas. Maas-hees betekent: struikgewas bij de Maas.

Ik goj efkes zitte en kiek noar de beutjes die vorbij komme. Grote en klène, vanalles wat. Wat hebben we hier vaak steentjes gegoid, mit de vuut in de golve gestoan en gevist. Ik realiseer mej det ut toch fantastisch is um ien un dorpke an de Maas te wonen.

Ut begint latter te worre dus ik mot verder, ik heb tenslotte nog nie alle moje pletskes van Mûszès gezien.

Ik loop via de Kalverstroat richting Hoaves.

Doar angekomme bedink ik mej det dizze fabriek veul vur ons dûrpke hèt betekent en nog altied betèkent. Mûszèse minse die hier hun boterham verdiene of vereniginge die vroage um sponsoring.

Vûr de parkeerplats van Hoaves stut ut Heilig Hartbeeld. Ik lès ut bordje wat dur bej stut: “de Plek waar u nu staat was, tot de herbouw na WO II, het centrum van Maashees. Hier keek u uit op het kerkplein en de prachtige kerk van de parochie St. Antonius Abt. Het Heilig Hartbeeld is in 1930 door het kerkbestuur aangeboden aan pastoor Michiels die toen zijn zilveren priesterfeest vierde.”

Wat een raar idee eigenlijk dèt dun durpskern vroeger hier laag en dèt dit de plats was woar gefeest wier.

Ik vervolg miene weg richting Geysteren. Kiekend noar de Maas mot ik toegève det dit toch wel een moj stukske Mûszès is as ge van Venroj af komt en ons dûrpke ien rijdt.

Net vurdet ik ut pedje richting de Watervogel wil ien sloan valt mien oog op ut bordje nève de weg mit doarop de foto van Pastoor Jansen uut Vierlingsbeek.

Mit grote letters zie ik stoan: Meneer Pastoor is eindelijk gevonden. Ik krieg kalde rillinge mar nejschierig als ik bin wil ik toch wete wat hier ok al wèr gebeurd is.

Ik lès verder: “als gevolg van de slag om Overloon werden burgers uit Overloon en omliggende dorpen gedwongen te evacueren. Zo ook pastoor Jansen. Op 11 oktober is hij om onbekende redenen door 2 Duitse soldaten meegenomen van uit zijn evacuatie adres. Vanaf die dag was hij spoorloos. Per toeval stuitte Jan Cremers uit Maashees op 23 oktober 1972, 28 jaar later, bij graafwerkzaamheden met als doel een caravan te verplaatsen, op zijn lichaam. Hij lag, vanaf de plek waar u nu staat, 2 meter links naar achteren begraven in een voormalig schuttersputje.”

Ik probeer mej vûr te stelle hoe ut vûr Jan Cremers mot zien gewest um pastoor zo te viende. Een ietwat luguber verhaal mot ik zegge.

Ik probeer pastoor Jansen snel uut mien gedachte te kriege dur wer an de Maas en ut hoog water te dinke dèt op dees plats al duk vûr overlast hèt gezurgt. Dure chalets die al veul joar onder water zien gelope als de Maas er wèr uut was.

Angekemme bej de Watervogel zie ik bej het trepke noar ut terras het peil angegeve hoe hoog ut water het gestoan ien juli 2021.

Nie mèr vur te stelle. Ge most hier mit un bootje noar toe komme um un kupke koffie te kunne drinke. Zin in koffie en gebak dèt heb ik now ôk mar ut wurdt al laat en ik heb nog een stukske te lope.

Via camping Landgoed Geijsteren loop ik dûr ut bos noar de Geijsterseweg um òver te stèke richting de Wilibrordesweg. An de linkerkant heur ik de Watermole al dreje. Ut ontbrekt mej an tied um er noar toe te goan dus ik sloj rechtsaf richting de campagne.

Ik geniet van het panoramagezicht over de weilanden tussen Mûszès en Geysteren. De campagnebèk die er durhin kabbelt... ut liekt wel un sprookje.

Ik loop de campagne af en stèk de Mûszèsse weg òver richting ut eierhuuske van Familie Janssen. Ik besluit um un dûske eier te kopen van Mûszèsse bojjum want ik heb ondertusse bère honger gekrege.

Ik sloj linksaf de Raayveldweg op. Mit weemoed kiek ik op de gevel van vormalig Pannekoekehuus de Bolle Buuk wor dunne dikke buuk nog op de gevel zit.

Eerluk is eerluk, hier han ze de biste pannekuuk van dun umtrek.

Jommer det dit er nie mer is.

Ik stek bej ut Bovenshuus de Mgr Geurtsstraat òver en loop via Hoaves wèr terug richting de kerk.

Op nummer 39 zie ik achter de struuk ut huus van familie Rammeloo.

Hoe lang is ut gelèje dèt hier de supermert van Jos Bouten was? Urst de Vegé en latter wier ut de Cirkel. In gedachten loop ik rechtdur ien de winkel en bestel ik gesneje vleis vûr op de botterham. Anneke die ût in un papiere zekske duut en vroagt.. anders nog iets? Papiere zekskes.... De vegé was toen al duurzaam.

Jammer dat zônne winkel gèn bestonsrecht mer hèt ien een klèn dûrpke zoals Mûszès.

Terug angekome bej de kerk kiek ik noar ût plein. Moje bluumkes die bloeje en een gruun stûkske woar de botsauto's wèr kunne stoan. Minse die gezellig een pilske drinke op ût terras van Plein 27.

Mien oog valt op ut informatiebord bej de kerk. Mit hoofdletters zie ik stoan "Maashees een maasdorp met pit".

Ik kan alleen mar besluute dèt dit klopt. **Mûszès wat ziede toch moj!**

Maashees, 14 juni 2024